Cena 20 hal.

Adres wydawnictwa Kraków, Stradom 13. Nr. telefonu 270. Konto czek. P. K. O. Nr. 174455. — Listy i rękopisy należy przesyłać pod adresem redakcyi w Przywozie koło Mor. Ostrawy. — Adres Administracyi dla Krakowa: Stradom 13 — Nakł. Gal. Spółki Wydawniczej w Krakowie.

Nowy Dziennik

Wychodzi codziennie, także w poniedziałki.

Cena 20 hal.

Prenumerata w Austro-Węgrzech, Królestwie Polskiem i Niemczech: Miesięcznie 4 K 80 h. kwartalnie 14 K 40 h. — Cena ogłoszeń: 10 hal. za 1 mm łaszpalt. — Prenumeratę, ogłoszenia i przesyłki pieniężne przyjmuje Administracya w Przywozie koło Mor. Ostrawy. Tel. 211.

Rok I. | Kraków, piątek, 30. sierpnia 1918. | Nr. 53.

Naprężenie hiszpańsko-niemieckie.

Układy dodatkowe z Rosyą.

Obecny stan sprawy polskiej.

Z ożywionej dyskusyi w sprawie polskiej, jaka się toczyła w ostatnich tygodniach na łamach prasy polskiej z jednej a austryo-węgierskiej i niemieckiej z drugiej strony, poczynają się wyłaniać pewne wyrazistsze zarysy, które wedle wszelkiego prawdopodobieństwa staną się ośrodkiem wytycznych linii w dalszym przebiegu rokowań nad rozwiązaniem problemu polskiego.

Do tych wytycznych należy przedewszystkiem uznanie czynnika polskiego jako conajmniej równoznacznego przy stole obrad. W epoce proklamowania hasła stanowienia narodów o sobie nie byłoby to niczem tak znamiennem i aż podkreślenia godnem, gdyby początek rokowań około rozwiązania kwestyi polskiej, jak i zresztą kwestyi innych państw kresowych, nie był żywem wręcz zaprzeczeniem zasady samostanowienia. Dzięki zmianie położenia militarnego na Zachodzie i pozostającej z nią w związku nowej oryentacyi w kierunku pokoju pojednawczego w Niemczech — przyjdą Polacy obecnie do głosu i z przedmiotu rozwiązania kwestyi polskiej staną się może — obok Niemiec i Austro-Węgier — podmiotem tego rozwiązania. Zwrot ten należy powitać z całkowitem uznaniem. Zastrzeżenie należałoby tylko uczynić co do mniejszości narodowych w Polsce. O nich nie należy zapominać przy tworzeniu podstaw polskiej państwowości. O ile jednak o Niemcach pamiętać będą pp. Hertling i Hintze, a o Litwinach, Rosyanach i Ukraińcach wszystkie trzy strony kontraktujące, z łatwo zrozumiałych względów na Rosyę oraz powstać mające względnie mogące państwa kresowe, — to Żydami naturalnie nikt nie będzie chciał sobie zaprzątać głowy. A przecież Królestwo liczy ich 2 miliony, Królestwo wraz z Galicyą blizko 3 miliony ludzi, nad którymi można wprawdzie — jeśli się koniecznie chce — przejść do porządku, zamilczając ich istnienie oraz i istnienie ich odrębnych pod niektórymi względami interesów, czego atoli zdrowa i przewidująca racya stanu nigdy nie uczyni. W każdym razie powinni posłowie żydowscy i żydowska opinia publiczna bacznie czuwać: rozchodzi się tu o przyszłość!

Drugą wytyczną dla Polaków jest jasne obecnie ich stanowisko w sprawie króla. Mało brakowało, a tron warszawski byłby już 2. września został obsadzony. Trzeba tylko było załatwić drobnostkę: dokonać wyboru z pośród kilku czy też tylko dwóch kandydatów.... Dzisiaj nie chcą Polacy mówić o królu. Nie dlatego, jakoby byli za republikańską formą rządu, — przeciwnie, są z gruntu monarchistami, a ponieważ właśnie dlatego chcą silnego króla, o pełnym zakresie władzy królewskiej, nie mogą się zgodzić na marionetkę w rękach generałów Beselera i Linsingena. Zgodnie podkreśla prasa polska, że nie można zaczynać od króla, który nie byłby wyrazem najwyższego autorytetu władzy, lecz zacząć należy od faktycznej wybudowy państwowości polskiej przez wyposażenie w pełnię władzy rządu polskiego. W tym samym duchu wypowiedział się kilka dni temu prof. dr Witold Kamieniecki, były dyrektor w dep. Stanu a obecny przywódca Związku wybudowy państwa polskiego, na łamach „N. Pr." Wybór króla jest wedle niego i nieaktualny chwilowo i niemożliwy. Nieaktualny — bo pierwszem i najważniejszem zadaniem jest przejęcie administracyi przez rząd polski (na razie posiada władzę ministeryalną tylko ministerstwa sprawiedliwości i oświaty), organizacya armii, uporządkowanie finansów, zniesienie podziału na okupacye i ustalenie granic państwa. Niemożliwy — bo tronu króla mógłby dokonać tylko sejm, a na razie nie uchwaliła Rada Stanu definitywnie ani sejmowej ordynacyi wyborczej ani podziału kraju na okręgi wyborcze. Jednem słowem: Polacy doszli do słusznego przekonania, że obsadzenie tronu jest szczytem a nie podstawą budowli państwowej.

Trzecią wytyczną polską — już może nie tak ogólnie uznaną, jak dwie pierwsze — jest negatywne stanowisko wobec rozwiązania kwestyi polskiej w chwili obecnej wogóle, — stanowisko, jakieśmy od samego początku w tej sprawie zajmowali. Nie ulega dla nas wątpliwości, że tworzenie faktów dokonanych na Wschodzie jest stanowczo przeszkodą na drodze do pokoju ogólnego. Opinia polska nadto i ze stanowiska własnych interesów nie pragnie definitywnego rozwiązania sprawy polskiej w chwili, gdy żadna kwestya, wydobyta na powierzchnię przez wojnę światową, nie została jeszcze rozwiązana. Opinia polska poczyna sobie zdawać z tego sprawę, że wszystkie problemy, które wyłoniła wojna, stanowią jeden splot nierozerwalny, który tylko w całości, jako taki, da się rozwiązać.

Dlatego też z taką ulgą powitała prasa polska oświadczenie ks. Radziwiłła, że żadna w kwaterze niemieckiej nie zapadła jeszcze decyzya, że podróż jego miała charakter jedynie informacyjny (aby poinformować i zostać poinformowanym) i że bez rządu polskiego kwestya polska nie będzie rozwiązana.

W pierwszych dniach września b. r. mają się we Wiedniu rozpocząć dalsze rokowania. Ze strony niemieckiej zjawią się kanclerz Hertling i sekr. Stanu Hintze — przyjadą również reprezentanci rządu polskiego. Czy teren wiedeński wydobędzie znowu na jaw rozwiązanie austro-polskie, które po naradach w niemieckiej kwaterze wydawało się zaniechanem, niewiadomo. Niewiadomo również, w jakim stosunku do sprawy polskiej stoją pogłoski o ustąpieniu hr. Buriana. Wszystko to wyjaśnią dni najbliższych.

Napięte stosunki hiszpańsko-niemieckie.

Berlin, 29 sierpnia. Tel. wł. Wobec sprzecznych doniesień o niemiecko-hiszpańskich pertraktacyach, dowiaduje się wasz korespondent, że **położenie jest niezmiernie poważne.** Obrady trwają dalej. Trzeba jednak z tem się liczyć, że zwolennicy stronnictw przeciwniemieckich są w Hiszpanii bardzo potężni, że mają też paru przedstawicieli w rządzie hiszpańskim.

Treść układów dodatkowych z Rosyą.

Berlin, 29 sierpnia. BK. „Nordd. Allg. Ztg." pisze o nowych uzupełniających układach niemiecko-rosyjskich do **brzeskiego traktatu pokojowego:**

W kwestyi Estonii i Inflant zgodzono się na wyłączenie, które samodzielność krajów bałtyckich raz na zawsze przypieczętowuje, przyczem interesa gospodarcze Rosyi zabezpieczono przez przyznanie wolnych portów. Rosya uznaje **samodzielność Georgii, odmawia jednak uznania innym państwom kaukazkim,** ponieważ przywiązuje jak największą wartość do posiadania źródeł naftowych w Baku. Na to Niemcy się godzą tombardziej, że Rosya część produkcyi naftowej oddaje do dyspozycyi Niemiec i sojuszników. Wzajemne zobowiązania finansowe wyrównano przez pauszalia. Rosya ma wypłacić Niemcom **6 miliardów marek,** z czego jeden miliard przypadnie na Finlandyę i Ukrainę. Kwestye prawne, jak wywłaszczenia, zobowiązania, kwestye spadkowe, wekslowe, walutowe oraz prawnej ochrony przemysłu uregulowano osobno.

Ofenzywa pokojowa.

Sztokholm, 28 sierpnia. „Dagens Nieheter" piszą w sprawie pośrednictwa pokojowego. Ciężkie położenie państw neutralnych daje im prawo i obowiązek, aby usiłowały doprowadzić do zbliżenia stron prowadzących wojnę. „Sztokholms Dagbladet" pisze. Ludy neutralne muszą w interesie własnym i stron prowadzących wojnę wbrew wszelkim podejrzeniom pracować w interesie pokoju.

Socyalistyczna konferencya pokoj. w Szwajcaryi.

Monachium, 29. sierpnia. Tel. wł. Z Berna szwajc. donoszą, że w Interlaken zeszli się szwajcarscy i zagraniczni socyaliści w celu poufnych konferencyi pokojowych. O szczegółach niewiadomo nic bliższego.

Berlin, 29. sierpnia. W konferencyi pokojowej biorą udział socyaliści z Austro-Węgier i Niemiec. Konferencye zwołał Troelstra. Socyaliści z krajów koalicyjnych nie pojawili się.

Robotnicy francuscy [illegible] konferencya w Londynie.

Rotterdam, 28. sierpnia. BK. „Daily News" donoszą z Paryża: Stała komisya stronnictwa soc. i powszechnego związku robotniczego [illegible] zgromadzenie, na [illegible] wypowiedziano się za zwołaniem konferencyi do Londynu, w której weźmie udział przedstawiciel amerykańskich związków robotniczych, Gompers. Przedstawiciele [illegible] związku [illegible] żądają udziału wszystkich grup socyalistycznych z krajów koalicyi. —

Demonstracye przeciw wojnie.

Sztokholm, 28. sierpnia. BK. Socyalistyczny związek młodzieży szwedzkiej uchwalił na wniosek międzynarodowego biura socyalistycznych organizacyi młodzieży w Zurychu urządzić dnia 1. września w całym kraju demonstracye i zgromadzenia przeciw wojnie.

Prześladowanie gazet żydowskich w Ameryce.

Rotterdam, 29. sierpnia. BK. „Central News" donosi o rewizyach w wielu gazetach żydowskich w New Jorku o kierunku opozycyjnym. Równocześnie rozciągnięto ostrą cenzurę na wszystkie gazety żydowskie Stanów Zjednoczonych, podczas gdy już przed dłuższym czasem został żydowski dziennik „Vorwärts" ukarany przez władze amerykańskie, z powodu rzekomej przyjaźni dla Niemców. Rozpoczął więc rząd amerykański ostrą kampanię przeciwko dziennikom żydowskim, które nie chcą przyklasnąć imperyalistycznej polityce Wilsona.

Bar. Hussarek a stronnictwa.

(Telefonem od naszego sprawozdawcy parlamentarnego.)

(J. L.) **Wiedeń, 29** sierpnia.

Sytuacya parlamentarna nie da się dziś w zarysach nawet jeszcze ustalić. Rząd rozpoczął rokowania z posłami co do komisyi finansowej, sesyi podatkowej i parlamentu. Znajdujący się w stanie ustąpienia min. skarbu bar. Wimmer omawia ze stronnictwami sprawę „małego podatku", wykończoną przez komisyę a której załatwienie przez Izbę posłów mogłoby przynieść zaraz 600 milionów koron. Stronnictwa nie okazują jednak wielkiej ochoty do zapełnienia sesyi wyłącznie podatkami, żądając dokładnego programu rządowego, o którym dotychczas tylko parę słów słyszeli z ust p. Hussarka. Czesi i płd. Słowianie zachowują się wrogo wobec premiera — Ukraińcy nie ufają mu, ponieważ oświadczył rzekomo Polakom, że dzieli stanowisko hr. Buriana co do rozwiązania austro-polskiego, co ów też wyraził, — radykali niemieccy są oburzeni, gdyż p. Hussarek nie przyjął seidlerowskiego hasła o kursie niemieckim do swego słownika parlamentarnego, — chrześcijańsko-społeczni są pełni rezerwy, — a tylko Polacy i Niemcy alpejscy są za Hussarkiem.

Rząd musi wiedzieć, czego chce. Musi prowadzić. Inaczej spotkałby go los gabinetu Clam-Martinica i Seidlera. Bar. Hussarek, z którym łączą wielkie nadzieje, musi przyszłej sesyi nadać treść i wyraziście zarysowane formy, a nie czekać dopiero na inicyatywę posłów. Wyłaniają się tu następujące kwestye: jaki jest plan rządu, jak zamierza rząd przeprowadzić demobilizacyę rzeczową, jak zapewnić węgiel na zimę dla ludności i przemysłu, jaki ma plan co do uporządkowania budżetu, jaki jest stosunek rządu do podatku majątkowego i podatku od obrotu walorami wartościowymi. Program pracy parlamentu da się więc ująć w cztery słowa: **aprowizacya, obieg banknotów, deficyt i drożyzna.**

Do tego przybywają jeszcze **kwestye narodowo-polityczne,** zawierające w sobie wiele materyału palnego. Część narodów w państwie chce przebudowy państwa, część neguje je w zupełności. Jedynie część Niemców mieszczańskich staje w obronie państwa w dzisiejszej jego strukturze. Czesi zaś i połud. Słowianie chcą niepodległości, galicyjscy Polacy chcą należeć do Polski. Ukraińcy pragną własnego kraju koronnego, Niemcy czescy — autonomii swego obszaru, a Żydzi żądają również dla utrwalenia swej przyszłości narodowego równouprawnienia. Ten kompleks kwestyi stanowi problem rewizyi konstytucyi. Do opanowania go potrzeba rządu, świadomego swej drogi, swych celów i swej siły. Pogłoska o komisyi rzeczoznawców, tajnie obradującej nad rewizyą konstytucyi, okazała się fałszywą i przez Czechów w ruch puszczoną. Lecz nie jest dobrze, iż rząd w tej sprawie milczy, a i jego wczorajsze dementi nie wiele przyniosło nowego. Potrzeba tu harmonijnej współpracy rządu, parlamentu i ludności, o ile nie ma się powtórzyć błąd z r. 1906, kiedy to rząd wydał z ręki kontrolę nad całymi obszarami, kiedy to żydostwo galicyjskie zupełnie ubezwładniono.

Również i w sprawach zewnętrznych pragnie każdy jasnego i wyraźnego oświadczenia rządu, pragnie, aby Austrya oka-

zała własną wolę a nie spadła do rzędu prowincyi węgierskiej. Zawarto dwa traktaty pokojowe, w państwach kresowych zaszły ważne wypadki, przyszło do układów w kwaterze niemieckiej, w Salzburgu toczą się obrady — a nasza reprezentacya ludowa nie ma żadnej sposobności zabrania głosu i wypowiedzenia się.

TELEGRAMY.

Niemiecka Rada lud. przeciw państwu polskiemu.

Wiedeń, 29. sierpnia. Telefonem. W ostatnich dniach odbyło się posiedzenie niemieckiej Rady ludowej w Austryi, na którem omawiano kwestyę polską. Podczas debat podkreślano głównie, że żądania wszechpolaków co do wybudowania niezawisłego, wielkiego państwa polskiego Niemcy muszą stanowczo odrzucić i że muszą ostro wystąpić przeciwko dążeniom wszechpolaków, reflektującymi na tereny państwa niemieckiego. Bezwarunkowo trzeba zważać przy rozwiązaniu kwestyi polskiej, by interesy Niemców nie zostały pokrzywdzone. W dalszej rezolucyi zajęto stanowisko przeciw federalizacyi państwa austryackiego.

Poseł Stapiński u bar. Hussarka.

Wiedeń, 29. sierpnia. Telefonem. Dziś odbył poseł Stapiński konferencyę z prezesem ministrów celem poinformowania się o planach politycznych rządu. Merytoryczne obrady prez. ministrów z Kołem polskiem rozpoczną się [illegible] w następującym tygodniu.

Podróż ministrów po Galicyi.

Brody, 28. sierpnia. BK. Dzisiaj rano przybyli ministrowie Homann, Galecki, szef sekcyi Grimm, namiestnik Huyn do Brodów. Z Brodów pojechali do Tarnopola.

O wyreklamowanie urzędników państwowych.

Tel. wł. »Nowego Dziennika«.

Wiedeń, 29 sierpnia. Wśród urzędników państwowych krążą pogłoski, że rząd wniósł o uwolnienie wszystkich oficerów i gażystów pełniących służbę poza frontem, a będących w stanie cywilnym urzędnikami państwowymi. Oficerów tych mają zastąpić wojskowe inwalidzi. Przez przeprowadzenie tego zarządzenia zrobionoby znaczne oszczędności. Według istniejących ustawowych postanowień pobierają ci urzędnicy państwowi, którzy pełnią służbę w pospolitem ruszeniu, obok poborów wojskowych swoją pełną płacę, jako urzędnicy państwowi. Inni urzędnicy, którzy służą w rezerwie, pobierają dwie trzecie swych cywilnych poborów obok gaży wojskowej.

Nadrabin wiedeński o żydostwie w Palestynie.

Wiedeń, 29. sierpnia. Telefonem. We wtorek odbyła się tu uroczystość żałobna ku uczczeniu pamięci zmarłego nadrabina wiedeńskiego Dra Güdemanna. Mowę żałobną wygłosił jego następca, nadrabin Dr. Chajes.

Wywodził on, że Dr Güdemann przysłużył się żydostwu swą pracą naukową, że jednak kroczył drogami, któremi nie możemy więcej kroczyć. Największym wystąpkiem przeciw żydostwu, mówił Dr Chajes, jest czynienie koncesyi otoczeniu. »Za nasz najświętszy obowiązek musimy uważać — mówił w dalszym ciągu Dr. Chajes — zdobycie z powrotem naszej starej ojczyzny Palestyny. Jedno jest tylko prawdziwe żydostwo, żydostwo narodowe, które w Palestynie szuka swego ośrodka«.

Cesarz Wilhelm u króla bułgarskiego.

Berlin, 29. sierpnia. BK. Cesarz Wilhelm przybył z wizytą do króla Ferdynanda bułgarskiego do Nauheim.

Noyon opróżnione przez Niemców.

Wiedeń, 29. sierpnia. BK. Urzędowo donoszą:

WŁOSKA WIDOWNIA BOJU.

W Judikariach, koło Bezeccy i na płaskowyżu Siedmiu Gmin potyczki wywiadowcze. Zresztą nic ważnego.

ALBANIA.

Między Janicą i Vojusą, tudzież w południowej części gór Tomor zajął nieprzyjaciel ponownie pozycye.

Szef sztabu generalnego.

Berlin, 29. sierpnia. BK. Biuro Wolffa donosi z wielkiej kwatery głównej:

ZACHODNIA WIDOWNIA BOJU:

Front armii król. Ruprechta i gen. pułk. v. Boehna:

Na placu boju na południowy wschód od Arras złamał się wcześnie rano w ogniu tuż na południe od Scarpy angielski atak. W południe podjął nieprzyjaciel z nową siłą swoje próby przełamania frontu. Między Scarpą i potokiem Sense uderzał pięciokrotnie do ataku. Pułki pomorskie i zachodniopruskie złamały także wczoraj szturm nieprzyjacielski. Poparte skutecznie przez skrzydłowy ogień artyleryi odrzucały każdym razem nieprzyjaciela. Boiry Notre Dame stanowiło centrum walk. Trzykrotnie wydzieraliśmy nieprzyjacielowi gruzy tej miejscowości. W ponownym nieprzyjacielskim ataku wieczorem pozostała ta miejscowość w rękach nieprzyjacielskich. Główne uderzenie angielskiego ataku spotkało wirtemberskie pułki z obu stron Arras-Cambrai. Siedmiokrotnie szturmował nieprzyjaciel bezowocnie. Wozy pancerne zajeżdżały raz po raz gościńcem i obok niego. W głębokich rzędach następywała piechota. Legła ona w ogniu karabinów maszynowych i dział, które zajechały w najprzedniejszą linię. Gdzie nieprzyjaciel wtargnął w nasze pozycye, stamtąd wyparliśmy go zupełnie w kontrnatarciu.

Na południe od Croisilles, na południowy wschód od Mory odparliśmy angielskie ataki. Na południowy zachód od Bapaume bez czynności piechoty. Samo miasto znajdywało się w ciężkim ogniu angielskim.

W walkach o Tilloy dnia 27 bm. odznaczył się szczególnie 206 pułk piechoty. Jego 9 kompania trzymała się na zachodnim krańcu miejscowości, chociaż była zagrożoną z tyłu wskutek nieprzyjacielskiego włamania się.

Samodzielnie przyszła jej z pomocą trzecia kompania tego samego pułku i wyparła nieprzyjaciela znowu z tej miejscowości. Na północ od Sommy ponowił nieprzyjaciel wcześnie rano swoje ataki między Fleurs i Hurlu. Koło Hardecourt wtargnął w nasze linie. W kontrataku wyparł go pułk grenadyerów cesarza Franciszka Nr. 2 pod komendą majora Otto, w związku z kompaniami heseńskiemi.

Między Sommą i Oisą pozostały wojska przed naszemi nowemi pozycyami w styczności potyczkowej z nieprzyjacielem, który następywał tylko z wahaniem 27. bm. a wczoraj ostrzel przez Dompierre-Belloy, Nesle-Beauliers-Suzey. Zmusiły go one kilkakrotnie do obfitych w straty ataków i następnie wycofały się. Na południowy zachód od Noyons zaatakował nieprzyjaciel po najsilniejszem przygotowaniu ogniowem nasze stare linie. Nie były one już przez nas obsadzone. Noyons znajdywało się w najcięższym ogniu francuskim. Miasto to leży przed naszym frontem bojowym.

Na północ od Aisny podjęli Francuzi, ściągnąwszy Amerykanów, swoje ataki ponownie. Wśród ciężkich strat zostali odparci. Na przyczółku Pazly odparły pułki strzelców kawaleryjskich pięciokrotny szturm nieprzyjaciela. Kilka wozów pancernych zostało rozbitych.

Pierwszy generał-kwatermistrz:
LUDENDORFF.

Niemiecki komunikat wieczorny.

Berlin, 29. sierpnia. BK. Urzędowo 29. sierpnia wieczorem.

Na południowy wschód od Arras rozwinęły się popołudniu nowe walki. Walki przedpolowe przed naszemi nowemi liniami: na wschód od Bapaume-Peronne i na wschód od Noyon. Walki piechoty nad Ailettą. Między Ailettą i Aisną rozbiło się zupełnie sześć silnych ataków Francuzów i Amerykanów z nadzwyczaj ciężkiemi stratami dla nieprzyjaciela. Dotychczas doniesiono o więcej niż 50 rozstrzelanych tanków.

„Zwycięstwo w drodze".

Berno szw., 29. sierpnia. Tel. wł. Clemenceau przyjął współpracownika madryckiego dziennika »El Sol« i odpowiedział mu szereg nieznanych szczegółów o ofenzywie francuskiej. Przygotowanie przeprowadził Foch w zupełnej tajemnicy. Jeszcze dzień przed atakiem w Paryżu nikt nic nie wiedział. Clemenceau zakończył: »Będziemy walczyć z niezmniejszoną energią aż do zwycięstwa, które jest w drodze«.

Hindenburg zdrów jak ryba.

Berlin, 29. sierpnia. BK. Biuro Wolffa donosi: Na telegram, wysłany przez grupę partyi ojczystej (Vaterländische Partei) w Reichenbachu, do Hindenburga, z prośbą, by dał znak życia wobec pogłosek o złym stanie jego zdrowia, nadeszła wiadomość: »Jestem Bogu dzięki zdrów jak ryba i patrzę z ufnością w przyszłość. G. F. M. von Hindenburg«.

Anglicy organizują Murman.

Londyn, 28 sierpnia. BK. Biuro Reutera donosi z Archangielska: Utworzono tym czasowy rząd pod nazwą »Najwyższy zarząd północnych obszarów«. Składa on się między innemi z uczestników konstytuanty, którą bolszewicy rozpędzili ubiegłej zimy. Organizacye robotnicze przyrzekły pod tym warunkiem swoją pomoc, że będzie prowadzoną polityka socyalistyczna a ruchowi reakcyjnemu stawi się opór. Chłopi obstają przy tem, by wolności, jakie uzyskali w rewolucyi w lutym 1917 były dochowane i domagają się, by o o ostatecznej formie rosyjskiego rządu zadecydowała konstytuanta. Ludność jest przeciw narzuconej mobilizacyi i przeciw wojnie. Wojska ochotnicze i sprzymierzone ścigają siły bolszewickie, które się cofają wzdłuż kolei do Wołogdy.

Komunikat japoński.

Tokio, 24. sierpnia. BK. Oddział Kalnikowa, stojący w pobliżu Ausonowicy, został dnia 20. bm. zaatakowany przez przeważające siły nieprzyjacielskie i cofnął się. Czechów zmuszono również do odwrotu. Oddział japoński objął cofających się w okolicy Świaginy, poczem Kalnikow zdobył Świaginę z pomocą Francuzów i Czechów. Japończycy ponieśli przy osłonie odwrotu pewne straty.

Sukcesy bolszewików we Wsch. Syberyi.

Genewa, 29. sierpnia. Tel. wł. „Le Temps" dowiaduje się, że na froncie ussuryjskim [illegible] trzecia część wojsk koalicyjnych, złożonych z Czechów, Francuzów, Anglików i Japończyków. Bolszewicy zdobyli [illegible]. Oddział bolszewicki [illegible] kolej [illegible] między Władywostokiem i Charbinem. Czecho-Słowacy bronią kolei na linii Nikolsk-Grodzkowo, w oczekiwaniu posiłków.

Uwolnienie aresztowanego ukraińskiego ministra.

Lwów, 29. sierpnia. Tel. wł. Według nadeszłych wiadomości z Kijowa zdjęto areszt z b. ministra Petlury, którego uwięziono przed niedawnym czasem. Aresztowanie Petlury nastąpiło swego czasu na życzenie obecnego premiera ministrów Łysoguba, który wówczas miał oświadczyć: Uwięziliśmy Petlurę, ponieważ nie chcieliśmy wyczekiwać chwili, w której onby nas aresztował.

Nawiązanie stosunków dyplomatycznych między Rosyą a Ukrainą.

Lwów, 29. sierpnia. Tel. wł. Jak z Kijowa donoszą, przybył tam gen. konsul Rosyi nazwiskiem Grünbaum. Przybycie rosyjskiego konsula generalnego świadczy o poprawie stosunków między Ukrainą a sąsiednią Rosyą.

Reorganizacya galicyjskich ukraińskich strzelców.

Lwów, 29. sierpnia. (Tel. wł.) Jak z Kijowa donoszą, postanowiły władze niemieckie poprzeć reorganizacyę galicyjskiego pułku ochotników ukraińskich strzelców. Prace przedwstępne zostały rozpoczęte. Reorganizacya nastąpi w Jagotynie. Po dokonanej reorganizacyi pułk ten będzie stacyonowany w Kijowie. Komendę nad pułkiem obejmie członek ukraińskiej Rady narodowej we Lwowie, Konowalec.

Jednolita polityka Austryi i Niemiec na Ukrainie.

Lwów, 29. sierpnia. Tel. wł. Z Kijowa dowiaduje się nasz korespondent, że Niemcy i Austrya postanowiły na ostatnim zjeździe cesarzy w niemieckiej gł. kwaterze prowadzić jednolitą politykę na Ukrainie.

Bar. Forgach na urlopie.

Lwów, 29. sierpnia. Tel. wł. Jak informują z Kijowa, ambasador austryacki bar. Forgach wyjechał na kilkutygodniowy urlop. W urzędzie zastępuje go ks. Fürstenberg.

Nieszczęśliwy wypadek w Budapeszcie.

Budapest, 29. sierpnia. Tel. wł. W budapeszteńskim ogrodzie zoologicznym zdarzył się dziś popołudniu straszny wypadek: hyena ogryzła pewnemu chłopcu całe prawe ramię. Pani Józefa Lewoly poszła ze swym sześcioletnim synkiem do ogrodu zoologicznego i stanęła przed klatką hyen. Chłopcu spodobało się zwierzę i by je pogłaskać, włożył swą prawą rękę do klatki. Hyena schwyciła rękę i rozgryzła ją całą. Na krzyk dziecka i zrozpaczonej matki przybiegli ludzie, którzy kijami poczęli bić zwierzę. Ono jednak nie zaprzestało, aż odgryzło całe ramię. Pogotowie ratunkowe odwiozło dziecko do szpitala.

Katastrofa kopalniana.

Pilzno, 29. sierpnia. Tel. wł. Wczoraj wieczorem zdarzyła się na kopalni „Austrya" nr. I koło Montau w Czechach eksplozya, przy której została zasypana część pracujących tam robotników. Dotychczas wiadomo o 18 ofiarach katastrofy. 6 trupów wydobyto już z kopalni. Z Pilzna wysłano pomoc wojskową.

Z DNIA.

— **Przeciw pseudosocyalistom.** Jak wiadomo, przygotowują socyaliści angielscy i francuscy międzykoalicyjną konferencyę socyalistyczną. Francuzi żądali, aby konferencya odbyła się w Paryżu a nie w Londynie. Przedstawiciel rządowych socyalistów amerykańskich Gompers, bawiący obecnie w Europie, zgodził się na to, wiedząc o tem dobrze, że rząd angielski nie wyda paszportów delegatom Labour Party, reprezentującej 3 miliony syndykalistów. Francuzi przejrzawszy ten plan Gompersa zrezygnowali obecnie z odbycia konferencyi w Paryżu i przygotowują razem z Anglikami akcyę celem zdemaskowania »pseudosocyalistów« amerykańskich.

— **Zasady powieściopisarz francuski Romain Rolland,** jeden z najszczerszych pacyfistów europejskich, wystosował list do francuskiego przywódcy socyalistycznego Jeana Longueta, ogłoszony w »Populaire«, w którym mu serdecznie gratuluje do zwycięstwa jego kierunku w partyi francuskiej. (Jak donieśliśmy, otrzymała większość na ostatniej Radzie narodowej socyalistów francuskich rezolucya Longueta, domagająca się m. in. od posłów socyalistycznych wystąpienia przeciw rządowi na wypadek niewydania paszportów na konferencyę socyalistyczną).

— **Ustąpienie ambasadora amerykańskiego w Londynie.** Waszyngton, 27. sierpnia. (B. K.) Reuter. Wilson przyjął podanie o zwolnienie, jakie wniósł ze względu na swe zdrowie amerykański ambasador w Londynie Page.

— **Zamach stanu na Syberyi.** Władywostok. (B. K.) Reuter. Generał Pleskow dokonał w imieniu generała Horwata zamachu stanu. Wydał on proklamacyę, w której oświadcza, że także rosyjskie wojska na dalekim Wschodzie podlegają jego komendzie.

Po proklamacyi rządu syberyjskiego, zwróconej przeciw generałowi Horwatowi, przeszła armia ochotnicza na stronę Horwata, co odbyło się bez przelewu krwi.

— **Legion czarnogórski.** »Az Est« donosi z Genewy: Za inicyatywą ks. czarnogórskiego Danily został utworzony legion czarnogórski na froncie płd.-zachodnim.

Konferencya Żydowskich Towarzystw gimnastyczno sportowych w Król. Polskiem.

Łódź, 19. sierpnia.

W poniedziałek, dnia 12. sierpnia oraz w ciągu 2 dni następnych, odbywała się w Łodzi w sali tow. »Hazomir« druga konferencya żydowskich towarzystw gimnastyczno-sportowych Królestwa Polskiego. Już od poniedziałku z rana rzucały się przechodniom na ulicach w oczy wesołe gromadki delegatów i gości. Sekretaryat komitetu centralnego organizacyi gimn.-sportowej, gdzie przyjezdni na zjazd otrzymywali swe legitymacye, był już od samego rana formalnie oblężony. Aczkolwiek porządek dzienny przewidywał otwarcie konferencyi o godz. 4-tej, odbyło się ono ze znacznem opóźnieniem, a to wskutek narad, jakie odbywały poszczególne grupy delegatów nad kwestyą wyboru prezydyum zjazdu i nad stanowiskiem wobec spraw, objętych porządkiem dziennym konferencyi. Szczególne zainteresowanie wśród delegatów oraz wielkiej ilości gości wzbudziła kwestya języka komendy w żydowskich towarzystwach sportowych, która, jak się tego można było spodziewać, wywołała na konferencyi ożywioną dyskusyę.

W zjeździe wzięło udział 67 delegatów, reprezentujących żyd. towarzystwa gimnastyczno-sportowe w kilkudziesięciu miastach i miasteczkach okupacyi niemieckiej.

Pierwsze posiedzenie konferencyi otworzył prezes żyd. organizacyi gimn.-sport. dr. Prybulski, który powitał zebranych w imieniu centralnego komitetu organizacyi. Na wniosek jego uczczono przez powstanie z miejsc pamięć ofiar pogromów w Rosyi oraz zmarłych: dra Czlenowa i Borochowa, poczem skreślił dr. Prybulski w krótkich słowach historyę żywo rozwijającego się ruchu gimnastycznego wśród Żydów w Polsce. Podczas gdy pierwsza konferencya gimnastyczna, półtora roku temu mogła skonstatować istnienie w Królestwie Polskiem 16 stowarzyszeń, ilość ich wzrosła w ciągu czasu w trójnasób. Po wyborze przewodniczącego obrad p. Weizmana (Warszawa), na wiceprzewodniczących inż. Efrona (Włocławek) i dra Falka (Łódź) oraz dwóch sekretarzy, rozpoczęły się powitania. W imieniu »Głosu żydowskiego« przemawiał p. Wolkowicz, w imieniu żydowskiego związku skautowego w Polsce oraz łódzkich skautów — pp. stud. Lewi i Ossowski (obaj po hebrajsku). Odczytano następnie list dra. J. Rosenblatta, zawierający życzenia w imieniu miejskiego komitetu syonistycznego oraz frakcyi żydowskiej w Radzie miejskiej. Nadeszło również wiele depesz powitalnych, między innemi od gminy żydowskiej w Zgierzu. Następnie odczytał sekretarz C. K. p. Morgenstern sprawozdanie, z którego wynika, iż centralny komitet odbył 36 posiedzeń. Przy C. K. istnieją następujące komisye: filologiczna, mająca za zadanie utworzyć hebrajską terminologię gimnastyczną, która się wkrótce ukaże w specyalnem wydaniu, finansowa oraz techniczna. C. K. powołał do życia kursy dla instruktorów, zwołał zjazd okręgowy do Sieradza, oraz zorganizował wielką wycieczkę w święto Lag beomer.

Ze sprawozdania komisyi technicznej, jakie odczytał p. Szejnberg, dowiadujemy się, iż komisya ta rozesłała do towarzystw wzór dziennika zajęć, zredagowała odezwę do ludności żydowskiej, rozesłała cały szereg kwestyonaryuszy, oraz zorganizowała kursy dla instruktorów. Na kursach tych była wykładana: anatomia, fizyologia, biologia hygiena, historya gimnastyki, oraz historya Żydów. Odczytaniem sprawozdania kasowego zakończyło się pierwsze posiedzenie i pierwszy dzień konferencyi.

Następny dzień obrad był poświęcony sprawie rewizyi uchwał powziętych przez pierwszą konferencyę, co do narodowego charakteru oraz języka komendy żydowskich towarzystw gimnastycznych. Oba te punkty wywołały długie dyskusye. Szczególnie sprawa języka komendy służyła jako pole starcia między zwolennikami języka hebrajskiego, a t. zw. jidyszystami. Ostatecznie została przyjęta ogromną większością głosów następująca rezolucya red. Uglera: »Konferencya raz jeszcze akceptuje zasadnicze podstawy, tak jak one zostały sformułowane na pierwszej konferencyi sportowej, tak pod względem kierunku narodowego jak i pod względem języka komendy. Teraźniejsza konferencya uważa za konieczne ustalić te zasadnicze podstawy naszego związku, które tylko wówczas mogą uledz zmianie, jeżeli dwie następujące po sobie konferencye uchwalą większością ⅔ głosów rewizyę zasad.«

Ostatni dzień konferencyi rozpoczął się debatami nad sprawozdaniami C. K. poszczególnych komisyi. W debatach brał udział cały szereg mówców, poczem przystąpiono do wyborów komitetu, które dały następujący wynik: dr. Falk, dr. Prybulski, dr. Szwarcwasser, red. Ugler, Moszkowicz, Morgenstern, Szenberg — Łódź, Weizman, Milner, Rusecki, Garfinkel — Warszawa; inż. Efron — Wocławek; Rotner — Będzin, Wolkowicz — Kalisz, Gelbard — Sieradz, Kocin — Ostrowo, Hurwicz — Zombrowa, Wassermann — Tomaszow, Goldberg — Płock. Do komisyi rewizyjnej zostali wybrani pp. Waldman — Warszawa, Ehrlich — Będzin, Gubowski — Włocławek, Brot — Łódź i C. Kon — Łódź.

Przyjęto również cały szereg wniosków, dotyczących przyszłej działalności żyd. organizacyi sportowej. Między innemi: aby nowy C. K. podjął działalność także i w okupacyi austryackiej, zwołać zjazd żyd. nauczycieli gimnastyki, poświęcać więcej uwagi fizycznemu rozwojowi kobiet żydowskich.

Ponieważ ludność żydowska Królestwa Polskiego jest jeszcze pod wrażeniem antynarodowego wystąpienia ortodoksyjnego deputowanego Pfeffera na terenie Rady Stanu, zrozumiałem jest, że konferencya nie mogła nie przyłączyć się do ogólnego społeczeństwa żydowskiego. Wyrazem tego jest następująca rezolucya, przyjęta przez zjazd jednogłośnie: »Konferencya żydowskich towarzystw sportowych, która zastępuje nowego, wolnego, dumnego Żyda, postawiła sobie za zadanie, wyprostować zgięty kark żydowski, uważa za poniżające dla swej godności mówić o Żydzie, którego ideałem jest właśnie zgięty kark.«

Na wniosek dra Szwarcwassera wyraziła konferencya protest przeciw pewnej części prasy polskiej z »Godziną Polską« na czele, która usiłuje przedstawić społeczeństwu polskiemu dążenie Żydów do fizycznego odrodzenia, jako ruch antypolski. »Godzina« ma do tego tem mniej prawo, jako że sama jest w podejrzeniu u społeczeństwa polskiego.«

Po zatwierdzeniu budżetu w sumie 25 tysięcy marek, została konferencya zamknięta przemówieniem wiceprzewodniczącego dra Falka.

KRONIKA.

Kraków, 30. sierpnia.

— **Minister oświaty Madeyski w Krakowie.** Minister ośw. Madeyski przyjechał do Krakowa. Dziś wieczorem odjeżdża eksc. Madeyski w dalszą inspekcyjną podróż do Gal. wsch.

— **W sprawie poboru chleba.** Na murach miasta pojawiło się następujące Obwieszczenie:

W sprawie poboru chleba w okresie poczynającym się od 8 września b. r. Magistrat zarządza, co następuje: Począwszy od dnia 8 września b. r. mieszkańcy miasta będą zaopatrywać się w chleb w piekarniach dowolnie wybranych. W dniach 30 i 31 sierpnia b. r. otrzymają wszystkie gospodarstwa domowe i osoby uprawnione do poboru kart kontroli spożycia chleba legitymacye poboru chleba za pośrednictwem właścicieli realności. W celu zamówienia poboru chleba winny głowy gospodarstw domowych zgłosić się z otrzymanemi legitymacyami u wybranych piekarzy w dn. 31. sierpnia, 1, 2 i 3 września b. r. Właściciele piekarń przyjawszy zamówienie, wpiszą według legitymacyi imię, nazwisko, zatrudnienie i adres każdego zamawiającego do właściwej rubryki spisu odbiorców, podpiszą tak zamówienie, jakoteż właściwą legitymacyę i zanotują na nich dotyczącą liczbę spisu odbiorców, a następnie odlączą legitymacyę zwrócą ją zamawiającemi, zaś górną część, t. j. wypełnione zamówienie zatrzymają u siebie.

Jednej piekarni wolno przyjąć zamówienie najwyżej na 1260 kg chleba dziennie, co równa się 900 kg mąki. Najniższą ilość chleba potrzebną do dopuszczenia piekarni do wypieku oznacza się na 560 kg dziennie, t. j. ilość chleba odpowiadająca 400 kg mąki. Do wyrobu chleba dla partyi zgłoszonych u piekarzy, którzy nie uzyskują zamówień przynajmniej na 560 kg chleba dziennie, wyznaczy się właściwe piekarnie. Piekarzom nie wolno przyjmować zamówień na sklepy filialne. Tego rodzaju zamówienia nie będą uwzględnione, a odnośne osoby zostaną z urzędu przydzielone do innych piekarń. Dla zjednania odbiorców nie wolno piekarzom posługiwać się jakimikolwiek środkami agitacyjnymi pod zagrożeniem wykluczenia od wypieku chleba. Partye, które do dnia 3. września b. r. nie zamówiły z jakiegobądź powodu poboru chleba, będą przydzielone z urzędu do piekarń przez Biura okręgowego swego miejsca zamieszkania.

Członkowie związków spożywczych zaopatrywanych w mąkę do wypieku chleba bezpośrednio przez wojenny Zakład obrotu zbożem, winni otrzymane legitymacye przedłożyć w wyznaczonych wyżej dniach od 31. sierpnia do 3 września b. r. Zarządom przynależnych Związków spożywczych do potwierdzenia przynależności do Związków w górnej części legitymacyi. Zarządy Związków spożywczych prześlą poświadczenia przynależności po odłączeniu ich od legitymacyi biurom okręgowym swej siedziby do dnia 21. września b. r. i w tym terminie podadzą Magistratowi do wiadomości piekarnie, które wypiekać będą chleb dla ich członków. Wzmiankowane wyżej Związki spożywcze mają przy wydawaniu chleba swym członkom przestrzegać przepisów obowiązujących przy sprzedaży chleba w ogólności. Zakłady zbiorowego spożycia które zaopatrują się w mąkę do wypieku chleba bezpośrednio w miejskiem Biurze aprowizacyjnem lub otrzymują chleb na przekazy Biura Centralnego Magistratu, dla kart chlebowych, nie otrzymają legitymacyi do poboru chleba.

Osoby przejezdne będą zaopatrywane w chleb za dziennymi kartami dla kontroli spożycia chleba w wyznaczonych sklepach miejskich. Właściciele piekarń, jak również Zarządy Związków spożywczych, zaopatrywanych w mąkę do wyrobu chleba bezpośrednio przez Wojenny Zakład obrotu zbożem, są obowiązani składać w następnym dniu po upływie każdego dwutygodniowego okresu kart chlebowych ściągnięte odcinki kart kontrolnych, oraz kupony legitymacyi we właściwych Biurach okręgowych. O ile Wojenny Zakład obrotu zbożem dostarczać będzie potrzebną ilość mąki, będzie wydawana na legitymacye ustawowa racya chleba, która wynosi tygodniowo: dla gospodarstw domowych 1260 gramów, zaś dla osób pobierających wyłącznie karty chlebowe: 1960 gramów, racya dodatkowa dla osób ciężko pracujących wynosi 980 gr. Jednorazowo może być wydany chleb najwyżej w ilości przypadającej na dwa dni. Zresztą w sprawie uregulowania poboru chleba w okresie od 8. września b. r. obowiązują przepisy obwieszczenia Magistratu z dnia 15. października 1917 r. L. 111.494.

Po odbiór legitymacyi właściciele realności są obowiązani zgłosić się w dniach 30. i 31. sierpnia b. r. w godzinach urzędowych we właściwych Biurach okręgowych dla kart chlebowych i doręczyć odebrane legitymacye lokatorom głównym, w tym samym dniu za potwierdzeniem odbioru w arkuszach przeglądowych realności.

Za przekroczenie tego obwieszczenia będą karani winni w myśl paragr. 34 rozp. min. z dnia 26. maja 1917 r. nr. 235. dz. u. p. grzywnami do 2000 koron, lub aresztem do 3 miesięcy, a w razie okoliczności obciążających grzywnami do 5000 koron, lub aresztem do 6 miesięcy. — Jeżeli przekroczenie popełniono przy wykonywaniu przemysłu, może być nadto orzeczona utrata uprawnienia przemysłowego po myśli par. 133 b. lit. a. ust. przem.

Z dniem wejścia w życie niniejszego obwieszczenia traci moc obowiązującą obwieszczenie Magistratu z dnia 25. czerwca 1918. L. 64.664 w sprawie poboru chleba w okresie przejściowym.

Magistrat stoł. król. miasta Krakowa.

— **Nowy rok szkolny.** Rada szkolna okręgowa komunikuje nam: Wpisy we wszystkich szkołach pospolitych i wydziałowych na nowy rok szkolny rozpoczęły się i potrwają jeszcze przez 2 dni, poczem rozpocznie się nauka. Pogłoski o przedłużaniu wakacyi są nieprawdziwe.

Lwowska »Gazeta Wieczorna« donosi, iż Rada Szkolna Krajowa jakkolwiek uznaje dobrze powody przedłużenia wakacyi, to jednak oświadcza, że rok szkolny musi się 1 wrześniu rozpocząć, gdyż i tak należy się liczyć poważnie z tem, że w miesiącach zimowych z powodu braku opału nastaną przymusowe »wakacye węglowe«, które potrwać mogą nawet dłuższy okres czasu.

— **Nowy docent uniwersytetu Jagiellońskiego.** Ministerstwo oświaty zatwierdziło uchwałę wydziału prawa w uniwersytecie Jagiellońskim, którą udzielono veniam legendi z zakresu prawa karnego materyalnego sędziemu drowi Józefowi Reinholdowi z Krakowa.

— **Nieprzestrzeganie godzin urzędowych w biurach chlebowych.** Z prezydyum miasta otrzymujemy następujące pismo: Wzrastające z powodu stosunków wojennych agendy administracyi publicznej, jak również powołanie wielu młodszych funkcyonaryuszy miejskich do służby wojskowej zmusiły gminę miasta Krakowa z jednej strony do znacznego zwiększenia personalu urzędowego, z drugiej zaś do zastąpienia sił rutynowanych i ukwalifikowanych personalem prowizorycznym i pomocniczym. Walcząc z trudnościami natury finansowej, będącemi następstwem olbrzymich ciężarów, które w czasie wojny spadły na gminę, Zarząd miasta przez przyjmowanie wspomnianych nowych sił biurowych niejednokrotnie ograniczyć się musiał do personalu młodego, dostatecznie niewyrobionego, nie zawsze umiejącego odpowiedzieć wymaganiom karności i obowiązkowi przestrzegania należytego obejścia w służbowym stosunku ze stronami.

Tem się tłumaczą mnożące się w ostatnich czasach ze strony publiczności skargi że pewni funkcyonaryusze biur okręgowych dla wydawania kontrolnych kart chlebowych, nie przestrzegają należycie godzin urzędowych, wobec czego publiczność narażona jest na kilkakrotne udawanie się do tychże biur dla załatwienia jednej i tej samej sprawy, oraz że wspomniani funkcyonaryusze nie zawsze obchodzą się ze stronami uprzejmie i cierpliwie.

Dla poprawienia tego stanu Prezydyum miasta, pragnąc usunąć powód utyskiwań publiczności na funkcyonowanie biur, jednak tylko imiennie, gdyż anonimowi do wiadomości, że godzinami urzędowemi dla stron w biurach nowyi

[illegible] są godziny od 10-ej od 1-ej w po[illegible], a zarazem zwraca się do publiczności z prośbą, by w razie zauważenia [illegible] się personalu tych biur we [illegible] godzinach, donosiła o tem pisemnie biuru prezydyalnemu magistratu. Tem również zwracać się należy z zażaleniem na ewentualne nieodpowiednie zachowanie się personalu wspomnianych biur, jednak tylko imienie, gdyż anonimów bezwarunkowo uwzględniać się nie będzie.

— **Ceny maksymalne** zapałek. Rozporządzeniem ministra handlu w porozumieniu z ministrem skarbu ustanowiono ceny maksymalne t. zw. szwedzkich zapałek następująco: Za 100 pudełek przy sprzedaży wagonami 8 kor. 25 hal., wliczając w to podatek od materyałów zapalnych; przy sprzedaży w całych pakach 8 kor. 55 hal., przy sprzedaży co najmniej 100 pudełek 8 kor. 85 hal., zaś pudełko małe 10 hal. Ponieważ koszta produkcyi wraz z podatkiem obecnie nie osiągają ustalonej dla sprzedaży wagonami ceny maksymalnej 8 kor. 25 hal. za 100 [illegible] przemysł, by wynikającą [illegible] produkcyi [illegible] na razie 1 kor. 70 h[illegible] z powrotem na[illegible]

[illegible] żaden kupiec nie trzyma się [illegible], ale sprzedaje zapałki po cenach znacznie wyższych. W handlu łańcuszkowym pudełko zapałek kosztuje 30 do 60 halerzy.

— **Z miejskiego teatru powszechnego.** Przemianowany z »ludowego« na »powszechny« teatr przy ul. Rajskiej rozpocznie dnia 8. września w odnowionym budynku sezon jesienny pod dyrekcyą artysty dramatycznego p. Jarnińskiego jako kierownika sceny i autora dramatycznego prof. gim. Józefa Wiśniowskiego jako kierownika literackiego. Nowa dyrekcya zaangażowała już cały szereg nowych sił artystycznych i przygotowała plan repertuarowy na cały sezon jesienny i zimowy. Pierwszą premierą będzie »Biały kaptur« Kozłowskiego, sztuka z czasów rewolucyi francuskiej.

— **Nowe znaczki pocztowe.** Z powodu podwyższenia należytości pocztowych, wchodzącego w życie 1 września, wydane zostaną następujące nowe znaczki pocztowe: marki na 1 kor., zwykłe kartki korespondencyjne po 10 hal. i listy kartkowe po 20 hal. Dotychczasowe kartki korespondencyjne po 8 hal. i listy kartkowe po 15 hal. będą mogły być używane i po 1 września, ale po nalepieniu na nich znaczków po 2, względnie 5 hal. Jako 2-halerzowe znaczki będą mogły być używane trójkątne znaczki pospieszne.

— **Ministerstwo spraw wewnętrznych** ogłasza, że poddani republiki ukraińskiej mogą bez wszelkich trudności wracać do dawnego miejsca zamieszkania, muszą się jednakowoż zaopatrzyć w potrzebne dokumenty podróżne, jak paszport itd.

— **Konfiskata towaru.** W piątek zeszłego tygodnia skonfiskowano tutejszemu kupcowi Buchelsterowi przy ul. rab. Meisel'sa zapasy towarów bławatnych i jedwabnych wartości około 1 miliona koron pod zarzutem paskarstwa. Część towarów zostało podobno Buchelstrowi przez Namiestnictwo zwróconą. Czekamy na wyjaśnienie tej sprawy ze strony Namiestnictwa.

— **Energiczne tępienie paskarzy przez Biuro zwalczania lichwy.** Wczoraj wieczorem zatrzymali na ul. Stolarskiej kom. pol. Kleczek i insp. pol. Karcz wóz naładowany 8 koszami i kufrem. Po przeprowadzeniu rewizyi stwierdzono, że 3 kosze były napełnione ołówkami i przyborami do pisania, inne zaś suknem i chustkami. Wezwano właściciela koszy i kufra Berisza Dubowę z Tarnopola, który podał, że chustki kupił u B. M. Wolfa w cenie po 220 kor., sukno zaś u niejakiego Brudera po 260 kor. za metr. Towar skonfiskowany przedstawia wartość około 70.000 kor. Właściciela Dubowę aresztowano. Śledztwo celem wykrycia współwinnych w toku.

— **Kradzież.** Aresztowano konduktora kolei Jana Gota za kradzież 5 kożuchów na szkodę kupca Lazara. Kożuchy przedstawiają wartość 5000 kor. Prócz tego znaleziono u Gota zwój materyi wełnianej, którą — jak twierdzi — ktoś nieznany dał mu do przechowania.

Przytrzymano Jana Piechotę za popełnioną w magazynach wojskowych na Zabłociu kradzież pasów transmisyjnych wartości kilkunastu tysięcy koron.

Aresztowano 13-letnią Genowefę Kurek na dworcu osobowym w chwili, kiedy Michałowi Zastawnemu skradła większą kwotę pieniężną.

Repertuar opery.

Sobota, 31 »Straszny dwór« (ostatnia premiera w tym sezonie).

Z GALICYI I KRÓLESTWA.

— **Cholera w Galicyi.** Urzędowo donosi ministerstwo zdrowia: Według doniesień zaszły w Galicyi cztery wypadki cholery azyatyckiej, bakteryologicznie stwierdzonej, mianowicie dwa w Radziechowie i jeden w Brodach i jeden w Starych Brodach. W Radziechowie zawitała cholera w połowie lipca, zaś w Brodach i Starych Brodach w połowie sierpnia bieżącego roku. Zachorowały osoby, które przybyły z Rosyi. Przeprowadzono zarządzenia profilaktyczne.

Sprawy mieszkaniowe i aprowizacyjne w Radomiu.

Radom, w sierpniu.

Sprawa mieszkaniowa stała się wprost bolączką, trapiącą zarówno reemigrantów z Rosyi, jak również tych, co mają jakie takie locum: pierwsi zmuszani są literalnie pozostawać na bruku, co się zaś tyczy ostatnich, sprawa przedstawia się nie lepiej, albowiem panowie kamienicznicy nie chcą przyjmować komornego od tych lokatorów, których eksmisya została wstrzymaną na zasadzie rozporządzenia do 15. września b. r. Wobec tego zwrócił się w tej sprawie prezes stow. »Lokatorów« p. Brylant do c. k. komendy powiatowej, która upoważniła Zarząd stow. »Lokatorów«, by odbierał komorne i w imieniu Stow. uiszczał je kamienicznikom, w razie zaś nieprzyjęcia pieniędzy przez właścicieli nieruchomości, Zarząd Stow. przelewa komorne do Kasy Miejskiej i wówczas wszelkie procesy kamieniczników w tym względzie zostają unieważnione. Może to będzie już radykalnym środkiem na ogólną bolączkę mieszkaniową.

Do tej pory artykułami pierwszej potrzeby trudniły się jednostki nieodpowiednie, a szczególnie zarzucano Żydom, że ci wywożą wszystko ze względów czysto spekulacyjnych. Nastąpiła jednak zmiana, bo instytucya, która mieni się być społeczną, t. j. Radomska Spółka Rolna, zawarła kontrakt z władzami i kosztem ludności wywozi wczesne kartofle, wskutek czego ceny na ten tak niezbędny produkt podskoczyły w górę. Producenci wykopują na gwałt młode kartofle, psując jednocześnie pozostałe. Zachodzi przeto obawa, że na jesień już będą — pustki. Sprawa ta była przedmiotem interpelacyi w Radzie miejskiej, która też uchwaliła jednogłośną rezolucyę, aby Magistrat akcyi tej przeciwdziałał.

Ze względu na wprost katastrofalny stan ludności miasta Radomia, spowodowany brakiem artykułów żywnościowych, a wywołujący między ludnością miasta nastrój wysoce niepożądany i zagrażający bezpieczeństwu publicznemu, Zarząd Wydziału aprowizacyi zwołał nadzwyczajne posiedzenie w dniu 20. b. m., na którem rozpatrzono całą sytuacyę aprowizacyjną, wyjaśniono wszystkie braki w aprowizowaniu ludności i uchwalono szereg wniosków, mających na celu zaradzenie podobnemu stanowi rzeczy na przyszłość. Wnioski te, które też zostały przedłożone c. i k. komendzie powiatowej w Radomiu, brzmią:

W sprawie chleba — przedsięwziąć usilne starania o podniesienie racyi spożycia do normy, jaka przysługiwała mieszkańcom miasta w tym samym okresie roku ubiegłego, t. j. 300 gr. dziennie na osobę, żądać zagwarantowania regularnej i całkowitej dostawy zboża, przeznaczonego na potrzeby miasta. O ileby to nie było wykonalnem, żądać pozwolenia na wolny obrót zbożem w powiecie, uzyskać prawo, ażeby należne miastu zboże wydawane było przez c. k. komendę powiatową nie za każdorazowem zezwoleniem J. G. W. w Lublinie, lecz bezpośrednio rozporządzeniami Wydz. Rolniczego tutejszej komendzie powiatowej.

W sprawie mąki i kaszy — prosić o natychmiastowe wyznaczenie odpowiedniej ilości pszenicy i jęczmienia, potrzebnych na przeróbkę mąki do gotowania i kaszy dla rozdawnictwa takowych ludności za miesiące sierpień i wrzesień.

W sprawie cukru — prosić o wydanie natychmiastowego polecenia odnośnej cukrowni wysłania kontyngentu cukru, przeznaczonego dla miasta.

W sprawie tłuszczu. — Wobec tego że ilość świń znajdujących się w powiecie, jest znikoma, prosić o pozwolenie Wydz. aprow. nabycia dwóch wagonów słoniny w powiecie Opatowskim i sandomierskim. Równolegle prosić o zmniejszenie kontyngentu tłuszczu wołowego, zabieranego przez Centralę surowców i przydzielenie uzyskanej w ten sposób ilości Wydziałowi aprow. dla rozdawnictwa między ludnością żydowską miasta.

W sprawie soli. — żądać, ażeby krajowy Wydział sprzedaży soli bezzwłocznie rozpoczął wysyłkę soli, przeznaczonej dla miasta.

W sprawie opału — prosić o natychmiastowe zastanowienie obrotu w powiecie drzewem opałowem przez osoby prywatne i uzyskać rozporządzenie, ażeby obrót tem drzewem przysługiwał jedynie Wydz. aprow. na potrzeby mieszkańców miasta; prosić »Gł. Dyrekcyę Lasów« o przydzielenie maksymalnej ilości drzewa opałowego na potrzeby miasta po cenach urzędowych.

W sprawie kartofli — zaprotestować przeciwko udzielaniu prawa wyłączności zakupu przez osoby lub instytucye prywatne; utrzymać wolny obrót kartoflami wczesnemi; uzyskać dla Wydz. aprow. prawo bezpośredniego zakupu od producentów kartofli późnych na miesiące zimowe i wiosenne.

C. i k. komenda pow. przesłała referat wraz z tymi wnioskami do J. G. W. w Lublinie.

R. R.

DZIAŁ GOSPODARCZY.

Dywidenda »Galicyi«. W roku bieżącym ma wynosić, według informacyi kół giełdowych 75 kor. na bieżący rok bilansowy. W roku zeszłym wynosiła 72 kor.

Eksport na Ukrainę. Ministerstwo handlu informuje, że cały handel z Ukrainą powinien być skierowany wyłącznie do celów sprowadzenia żywności stamtąd. Dlatego ujęto w pewne normy cały handel z Ukrainą, upoważniając do niego (dotychczas) 15 towarzystw i wielkich firm, które musiały zawrzeć z centralą obrotu zbożem kontrakty, wysoce ograniczające ich swobodę ruchów. Inni kupcy są wykluczeni. W sprawie dalszych upoważnień do handlu z Ukrainą należy się zwracać do towarzystwa obrotu zbożem, Wiedeń, I., Regierungsgasse 1.

Eksport nafty. Między pewnemi grupami przemysłu naftowego i jednem z państw neutralnych toczą się rokowania w sprawie dostawy znaczniejszej ilości produktów naftowych. Rokowania te spowodowały gwałtowne podskoczenie przodujących papierów naftowych na giełdzie wiedeńskiej. Nie można również pominąć faktu, że większa dostawa pozwoli uzyskać znaczniejszą ilość waluty neutralnej dla wymiany towarów, chociaż prawdopodobnie będzie niewystarczająca na powstrzymanie deruty austryackich środków płatniczych zagranicą.

Nowe ceny maksymalne na wytwory naftowe. Rząd ogłasza w dzienniku ustaw p. ustanowienie nowych cen maksymalnych na niektóre produkty naftowe, jak benzynę, olej gazowy, olej wulkanowy, motywując konieczność tego kroku uprzedniemi podwyższeniami ceny ropy. Natomiast nie przyznano rafineryom podwyżki na naftę świetlną ze względu na obciążenie szerokich mas ludności, chociaż w handlu drobnym przyznano nieznaczne podwyższenie ze względu na zwiększone koszta handlowe i frachtowe.

Pomnożenie obiegu banknotów w Niemczech. Berlin, 26. sierpnia. Według sprawozdania Banku Rzeszy z 3. tygodnia sierpnia wzniósł się obieg banknotów o 181 mil. kor., obieg biletów kas pożyczkowych o 81 milionów na 7933 mil koron.

Przymus poświadczeń transportowych dla przewozu jarzyn polnych zostanie wprowadzony przez urząd wyżywienia. Według rozporządzenia ogłoszonego w »Dzienniku ustaw p.« zaprowadza się przymus poświadczeń transportowych dla całego szeregu gatunków jarzyn od 20 kg. w górę (brutto).

Giełda.

Wiedeń, 29. sierpnia. Giełda była dzisiaj mniej ożywiona niż wczoraj. Początkowo panowała w związku z wczorajszemi doniesieniami budapeszteńskiemi ożywiona chęć kupna w akcyach bankowych, żelaznych, które poszły o 10 do 20 koron w górę, lecz w szrankach panowała tendencya zniżkowa. Papiery amunicyjne, drzewne, fabryk maszyn, wyrobów włóknistych i papierów spadły w kursie. Osłabienie przeniosło się wreszcie na efekty kulisowe, nie doprowadziło jednak do zupełnego zaniku początkowych podwyżek. Akcye elektryczne poprawiły się o 14 koron. Tendencya [illegible]

Budapeszt, 29. sierpnia BK. Przy żywym ruchu tendencya zwyżkowa. Obroty doszły do dawniejszych epokowych rozmiarów. Przodujące papiery bankowe miały szalony zbyt. Węgierskie Kredit zyskały 25 kor. Również papiery kursowe osiągły znaczne zwyżki. W szrankach istniał popyt na akcye browarniane, które poszły znacznie w górę. Charakter ożywiony i najwyższe kursy dzienne utrzymały się do samego końca.

Berlin, 29. sierpnia. Na pierwszym planie stały w dalszym ciągu akcye kopalniane i kasowe przemysłowe. Górnośląskie papiery uzyskały znaczne podwyżki z powodu spodziewanych podwyższeń cen węgli i żelaza oraz widoków na wywóz żelaza. Zachodnio-niemieckie papiery kopalniane były zaniedbane przy nieznacznie zmienionych kursach. Z papierów przemysłowych kupowano chętnie akcye celulozowe. W wolnym handlu faworyzowano papiery naftowe. Poprawiły się znacznie Köln Rottweiler Pulperfabriken i Orenstein — Koppel. Rosyjskie papiery, przejściowo osłabione poprawiły się pod koniec.

Ogłoszenia.

Redaktor odpowiedzialny: Dr. Wilhelm Berkelhammer. — Drukarnia: »Austryacki zakład gazet« pod zarządem J. Stillinga w Przemyślu.